

05/2022

**BAN NỘI CHÍNH
TRUNG ƯƠNG**

**NGHIÊN CỨU XÂY DỰNG
TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN CHO QUY
TẮC ĐẠO ĐỨC VÀ ỨNG XỬ TRONG
HOẠT ĐỘNG
TƯ PHÁP – KINH NGHIỆM QUỐC TẾ
VÀ KHUYẾN NGHỊ CHO VIỆT NAM**

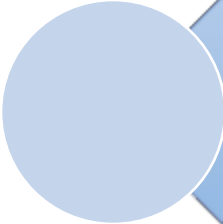
LS Nguyễn Hưng Quang

PGS.TS Trần Văn Độ

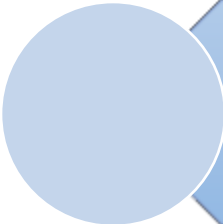
GIỚI THIỆU CHUNG

- ❖ Phương hướng của **Nghị quyết số 49-NQ/TW**: Xây dựng đội ngũ cán bộ tư pháp, bổ trợ tư pháp theo hướng đề cao quyền hạn, trách nhiệm pháp lý, nâng cao và cụ thể hóa tiêu chuẩn về chính trị, phẩm chất, đạo đức, chuyên môn nghiệp vụ và kinh nghiệm, kiến thức xã hội đối với từng loại cán bộ.
- ❖ Phương hướng của **Nghị quyết số 48-NQ/TW**: Xây dựng tiêu chuẩn đạo đức nghề nghiệp cho từng loại cán bộ, công chức; Chú trọng giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho các chức danh tư pháp.
- ❖ Định hướng **Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khoá XII**: Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức có đủ phẩm chất, năng lực, uy tín, phục vụ nhân dân và sự phát triển của đất nước.
- ❖ Kết quả nghiên cứu từ **Báo cáo Định hướng hoàn thiện các bộ Quy tắc đạo đức và ứng xử trong hoạt động tư pháp với mục tiêu đáp ứng yêu cầu cải cách tư pháp tại Việt Nam** của Ban Nội chính Trung ương và UNDP (2020): Phân tích kinh nghiệm quốc tế về việc xây dựng tài liệu hướng dẫn cho các bộ QTĐĐUX trong hoạt động tư pháp.

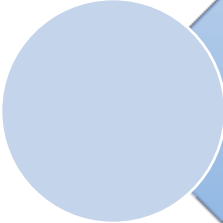
BỔ CỤC NGHIÊN CỨU

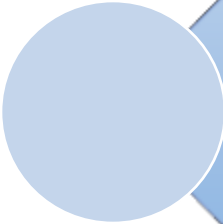
Chương I – Thực trạng việc hướng dẫn các bộ quy tắc đạo đức và ứng xử trong hoạt động tư pháp ở Việt Nam

Chương II – Kinh nghiệm của một số tổ chức quốc tế và khu vực về xây dựng tài liệu hướng dẫn cho quy tắc đạo đức và ứng xử trong hoạt động tư pháp

Chương III – Kinh nghiệm của một số quốc gia về xây dựng tài liệu hướng dẫn cho quy tắc đạo đức và ứng xử trong hoạt động tư pháp

Chương IV – Kết luận và khuyến nghị

CHƯƠNG I – THỰC TRẠNG VIỆC HƯỚNG DẪN CÁC BỘ QUY TẮC ĐẠO ĐỨC VÀ ỨNG XỬ TRONG HOẠT ĐỘNG TƯ PHÁP Ở VIỆT NAM

THỰC TRẠNG VIỆC HƯỚNG DẪN CÁC BỘ QTĐĐUX TRONG HOẠT ĐỘNG TƯ PHÁP Ở VIỆT NAM

Các bộ QTĐĐUX dành cho Thẩm phán, Kiểm sát viên, Luật sư của Việt Nam hiện nay **chưa có tài liệu hướng dẫn chính thức, cũng như chưa có cơ chế giải thích chính thức.**

Thực tế cho thấy công tác giải thích các Bộ QTĐĐUX được **lồng ghép vào trong các hoạt động như đào tạo, tập huấn, nghiên cứu theo đặc thù của mỗi chức danh/ngành nghề nghiệp.**

Bình luận, giải thích các bộ QTĐĐUX

- ❖ **Bộ QTĐĐUX Thẩm phán 2018:** Đăng tải trên Tạp chí Tòa án nhân dân và thông qua chương trình đào tạo, tập huấn của hệ thống Tòa án nhân dân.
- ❖ **Bộ QTĐĐUX của Kiểm sát viên:** Không có nhiều thông tin liên quan đến việc giải thích, hướng dẫn.
- ❖ **Bộ QTĐĐUX Luật sư 2019:** Thông qua các buổi bồi dưỡng chuyên môn, qua các hội thảo, các bài viết phân tích của các Luật sư.

MỘT SỐ BỘ QTĐĐUX TRONG CÁC LĨNH VỰC KHÁC Ở VIỆT NAM

QTĐĐUX cho chức danh khác trong lĩnh vực tư pháp (Công chứng viên, Đấu giá viên, Chấp hành viên)

- Chưa có tài liệu hướng dẫn chính thức, cũng như chưa có cơ chế giải thích chính thức cho các Bộ QTĐĐ nghề nghiệp này.

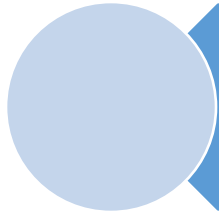
QTĐĐUX được ban hành bởi các cơ quan quản lý Nhà nước chuyên ngành (LĐTBXH, giao thông vận tải, bảo hiểm xã hội,...)

- Chưa ghi nhận tài liệu hay phương thức hướng dẫn chính thức.

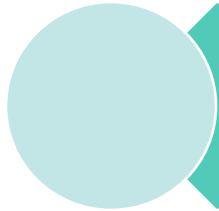
QTĐĐUX đối với một số nghề chuyên môn

- Một số bộ QTĐĐUX nghề nghiệp được quy định khá đầy đủ, chi tiết và **bao gồm cả các nội dung hướng dẫn**.
- Ví dụ: ***Chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp kế toán, kiểm toán*** và ***Chuẩn mực kiểm toán nội bộ Việt Nam và các nguyên tắc đạo đức nghề nghiệp kiểm toán nội bộ*** có các nội dung hướng dẫn khá cụ thể, bao gồm nhiều ví dụ, tình huống minh họa.

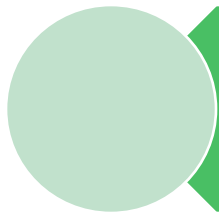
THUẬN LỢI KHI XÂY DỰNG TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN CÁC BỘ QTĐĐUX TRONG HOẠT ĐỘNG TƯ PHÁP Ở VIỆT NAM

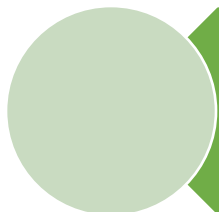
Xây dựng tài liệu hướng dẫn cho các Bộ QTĐĐUX dành cho Thẩm phán, Kiểm sát viên và Luật sư là khả thi, và phù hợp với ý nghĩa và vai trò quan trọng của 03 nghề nghiệp này đối với xã hội.

Việc thực hiện vào thời điểm hiện tại sẽ có những thuận lợi nhất định, đặc biệt trong bối cảnh Đảng và Nhà nước đang có quyết tâm nâng cao chất lượng của hoạt động tư pháp.

Các Bộ QTĐĐUX trên đều mới được ban hành (từ năm 2017 đến năm 2020) giúp việc tổng hợp các tài liệu, thông tin được sử dụng trong quá trình soạn thảo các Bộ QTĐĐUX được thuận tiện hơn.

Việc xây dựng sẽ khá thuận lợi do đã có nhiều tài liệu hướng dẫn các Bộ QTĐĐUX trong lĩnh vực tư pháp trên phạm vi quốc tế.

THÁCH THỨC KHI XÂY DỰNG TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN CÁC BỘ QTĐĐUX TRONG HOẠT ĐỘNG TƯ PHÁP Ở VIỆT NAM

Việc soạn thảo tài liệu hướng dẫn phải có sự đầu tư nghiên cứu nhiều vấn đề, không chỉ bao gồm các kinh nghiệm quốc tế mà phải nghiên cứu, khảo sát, đánh giá cụ thể về thực trạng áp dụng, thực thi tại Việt Nam.

Để có những ví dụ minh họa xác đáng và phù hợp cho các hành vi được mô tả trong các Bộ QTĐĐUX, cần thiết phải thực hiện việc tổng hợp, thống kê và phân tích các thực tiễn tốt và cả những hành vi vi phạm QTĐĐUX đã bị xử lý.

Quá trình soạn thảo có thể yêu cầu có sự phối hợp của nhiều cơ quan, nhóm đối tượng khác nhau để đảm bảo tính đồng bộ, thể hiện cái nhìn khách quan và đa chiều – từ góc nhìn của những chức danh tư pháp/ngành nghề khác nhau.

Các nội dung hướng dẫn truyền tải đúng, đủ tinh thần, mong muốn, phạm vi điều chỉnh của nguyên tắc trong các Bộ QTĐĐUX đã được ban hành.

Việc soạn thảo tài liệu hướng dẫn cần được xem xét trong mối quan hệ với các hoạt động đào tạo, phổ biến tài liệu, đồng thời đánh giá sự cần thiết và khả thi của việc thiết lập một/một số Ủy ban đạo đức chịu trách nhiệm cung cấp các hướng dẫn, giải đáp cụ thể.

CHƯƠNG II – KINH NGHIỆM CỦA MỘT SỐ TỔ CHỨC QUỐC TẾ VÀ KHU VỰC VỀ XÂY DỰNG TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN CHO QUY TẮC ĐẠO ĐỨC VÀ ỨNG XỬ TRONG HOẠT ĐỘNG TƯ PHÁP

KINH NGHIỆM CỦA MỘT SỐ TỔ CHỨC QUỐC TẾ VÀ KHU VỰC

Kinh nghiệm của
một số tổ chức
quốc tế và khu vực trong
việc xây dựng tài liệu
hướng dẫn cho các bộ
QTĐĐUX trong
hoạt động tư pháp

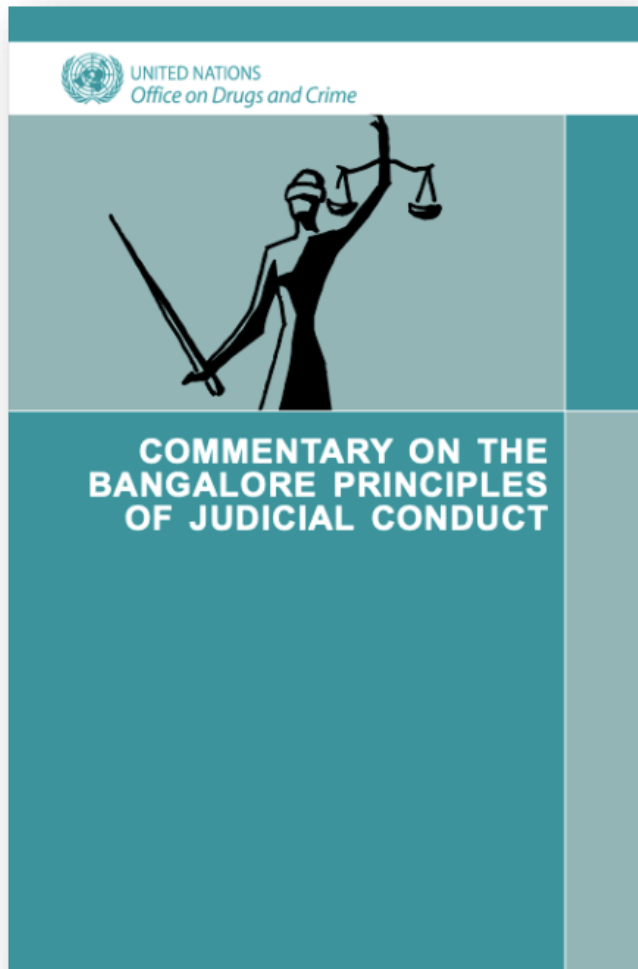
Nguyên tắc Bangalore

QTĐĐUX dành cho Thẩm phán

QTĐĐUX dành cho Luật sư

QTĐĐUX dành cho Công tố viên

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN BỘ NGUYÊN TẮC BANGALORE (1)

*Bản bình luận về
Bộ Nguyên tắc Bangalore*

- ❖ Xây dựng bởi các chuyên gia về đạo đức tư pháp từ hơn 75 quốc gia và từ Liên hợp quốc và được Nhóm về Liêm chính tư pháp quốc tế (JIG) ban hành năm 2007.
- ❖ Cung cấp thông tin về quá trình soạn thảo Bộ Nguyên tắc Bangalore, danh mục các tài liệu tham khảo trong quá trình soạn thảo (bao gồm 24 Bộ QTĐĐUX của các quốc gia, 08 Bộ QTĐĐUX cấp khu vực/quốc tế)...
- ❖ Trở thành một nguồn tài liệu quốc tế tổng hợp cung cấp các giải thích đầy đủ và phổ quát về các nguyên tắc và cách thức áp dụng các nguyên tắc.
- ❖ Cung cấp các bình luận chi tiết đối với các nguyên tắc trong Bộ Nguyên tắc, từ phần Căn cứ cho tới 06 giá trị cốt lõi của Bộ Nguyên tắc.

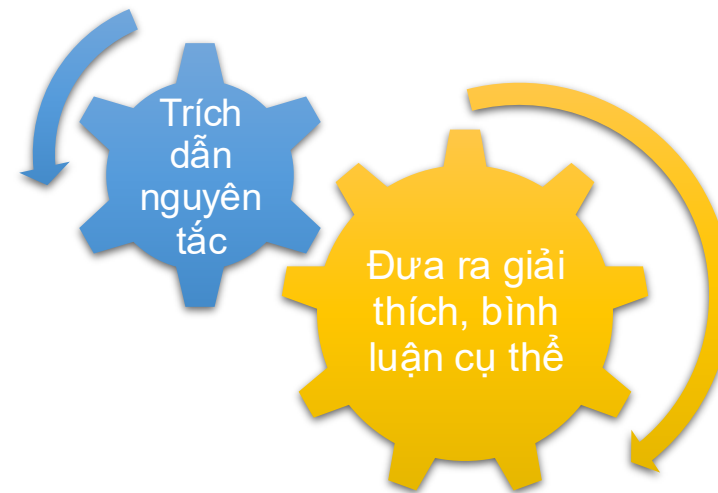
TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN BỘ NGUYÊN TẮC BANGALORE (2)

Ví dụ: Nguyên tắc chung của Giá trị 1 về “Độc lập” (Independence)

Bản bình luận trích dẫn lại nguyên văn nguyên tắc

“Judicial independence is a pre-requisite to the rule of law and a fundamental guarantee of a fair trial. A judge shall therefore uphold and exemplify judicial independence in both its individual and institutional aspects”.

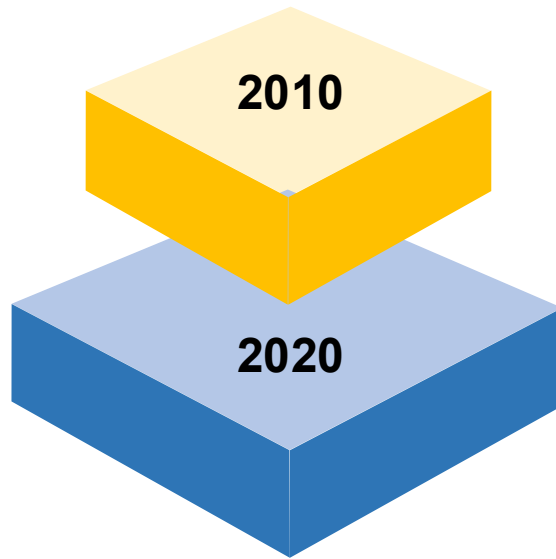
Tạm dịch: “Độc lập tư pháp là điều kiện tiên quyết của nguyên tắc pháp quyền và là sự đảm bảo cơ bản cho việc xét xử công bằng. Một Thẩm phán phải giữ vững và minh chứng cho sự độc lập tư pháp trong cả các khía cạnh về thể chế hay cá nhân”.

Phần bình luận đã đưa ra các giải thích, bình luận cụ thể liên quan tới:

- Độc lập tư pháp không phải là đặc quyền mà là trách nhiệm của Thẩm phán;
- Độc lập phải đến từ tư tưởng của Thẩm phán (*state of mind*) cũng như đến từ thể chế (độc lập với các nhánh hành pháp, lập pháp);
- Độc lập khác với công bằng/không thiên vị (*impartiality*);
- Các điều kiện đảm bảo tính độc lập tư pháp (đảm bảo nhiệm kỳ, tài chính cho Thẩm phán...).

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN BỘ NGUYÊN TẮC BANGALORE (3)

❖ Năm 2010

JIG xuất bản một tài liệu hỗ trợ cho Bản bình luận Nguyên tắc Bangalore – *Tài liệu Các biện pháp nhằm thực thi hiệu quả Bộ Nguyên tắc Bangalore (Measures for the Effective Implementation of the Bangalore Principles of Judicial Conduct)*.

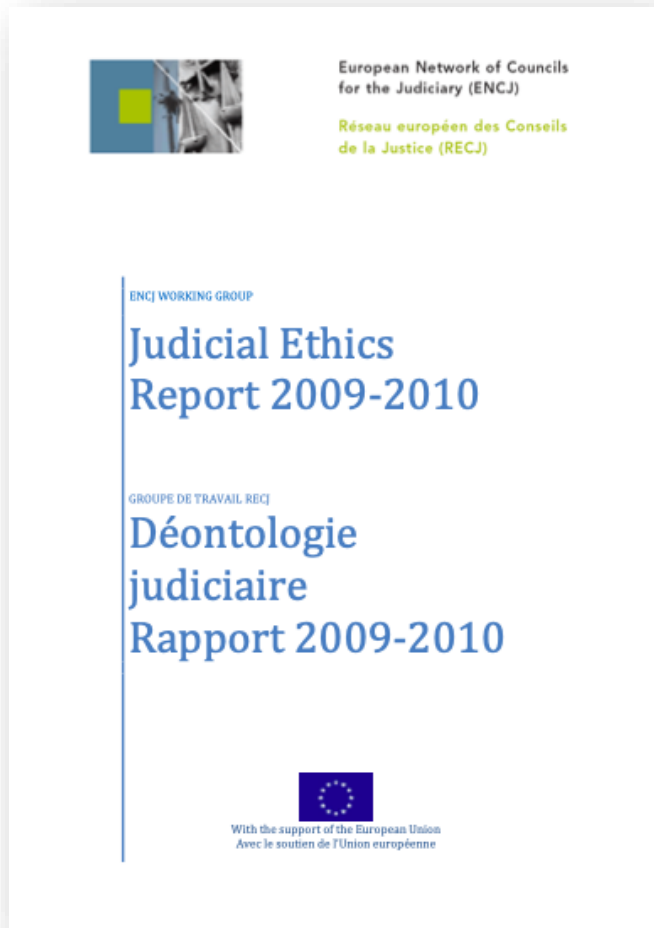
Tài liệu khuyến nghị thành lập một Ủy ban tư vấn về đạo đức tư bao gồm các Thẩm phán đương nhiệm hoặc đã nghỉ hưu để tư vấn cho các Thẩm phán về tính phù hợp của các hành vi dự kiến thực hiện.

❖ Năm 2020

JIG ban hành thêm một hướng dẫn về “*Cách xây dựng và thực thi các bộ quy tắc ứng xử tư pháp*” (“*How to Develop and Implement Codes of Judicial Conduct*”).

Tài liệu hướng dẫn các bước xây dựng bộ QTĐĐUX, nội dung cơ bản có trong bộ QTĐĐUX và cách phát triển cơ chế thực thi bộ QTĐĐUX; **Đề xuất thiết lập một cơ chế hoặc thủ tục để tư vấn cho các Thẩm phán** về việc áp dụng đúng quy tắc ứng xử như các ủy ban chuyên môn đạo đức, hội đồng, cơ quan tham vấn...

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN KHÁC CỦA MỘT SỐ BỘ QTĐĐUX DÀNH CHO THẨM PHÁN (1)

Ảnh bìa Báo cáo Đạo đức Tư pháp – Nguyên tắc, Giá trị và Chất lượng

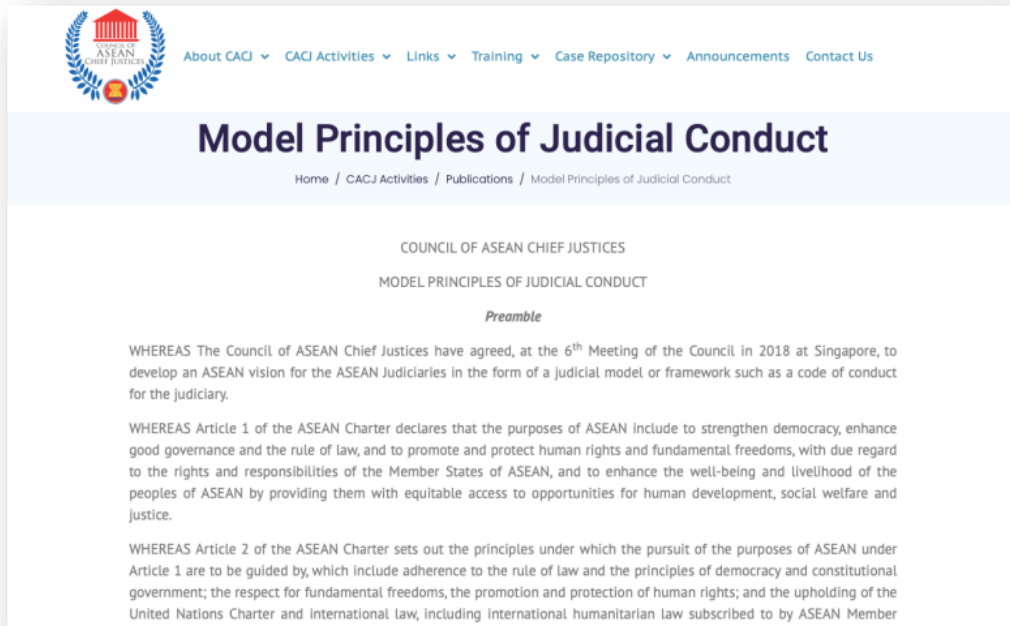
□ Châu Âu

- Báo cáo “**Đạo đức Tư pháp – Nguyên tắc, Giá trị và Chất lượng**” (*Judicial Ethics – Principles, Values and Qualities*) được xây dựng bởi Nhóm công tác của Mạng lưới các Hội đồng tư pháp châu Âu (ENCJ).
- Báo cáo là tài liệu hướng dẫn độc lập về ứng xử cho các Thẩm phán Châu Âu, tuy nhiên không gắn liền với một bộ QTĐĐUX cụ thể và **không mang tính áp dụng bắt buộc**.
- Báo cáo phân tích nội hàm một số phẩm chất tiêu biểu mà Thẩm phán nên có. Một số phẩm chất được phân tích cụ thể bằng những hành vi mà Thẩm phán nên thực hiện trong một số hoàn cảnh cụ thể.

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN KHÁC CỦA MỘT SỐ BỘ QTĐĐUX DÀNH CHO THẨM PHÁN (2)

□ Đông Nam Á

- Hội đồng Chánh án ASEAN đã ban hành **Bộ quy tắc mẫu về ứng xử** (*Model principles of Judicial conduct*).
- Bộ quy tắc mẫu (i) thiết lập các tiêu chuẩn mẫu về ứng xử đạo đức của Thẩm phán nhằm hướng dẫn cho Thẩm phán và cơ quan tư pháp điều chỉnh hành vi ứng xử trong hoạt động tư pháp, (ii) hỗ trợ các thành viên của cơ quan hành pháp và lập pháp, Luật sư và công chúng hiểu rõ hơn và hỗ trợ trong hoạt động tư pháp .
- Bộ quy tắc mẫu **không có tài liệu hướng dẫn, giải thích ban hành kèm theo** mà chỉ quy định 05 giá trị là các phẩm chất mà Thẩm phán cần có, bao gồm tính độc lập, tính liêm chính, sự đúng mực, công bằng và không thiên vị, đảm bảo năng lực chuyên môn và làm việc hiệu quả.

Ảnh chụp Bộ quy tắc mẫu về ứng xử của Hội đồng Chánh án ASEAN

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN KHÁC CỦA MỘT SỐ BỘ QTĐĐUX DÀNH CHO THẨM PHÁN (3)

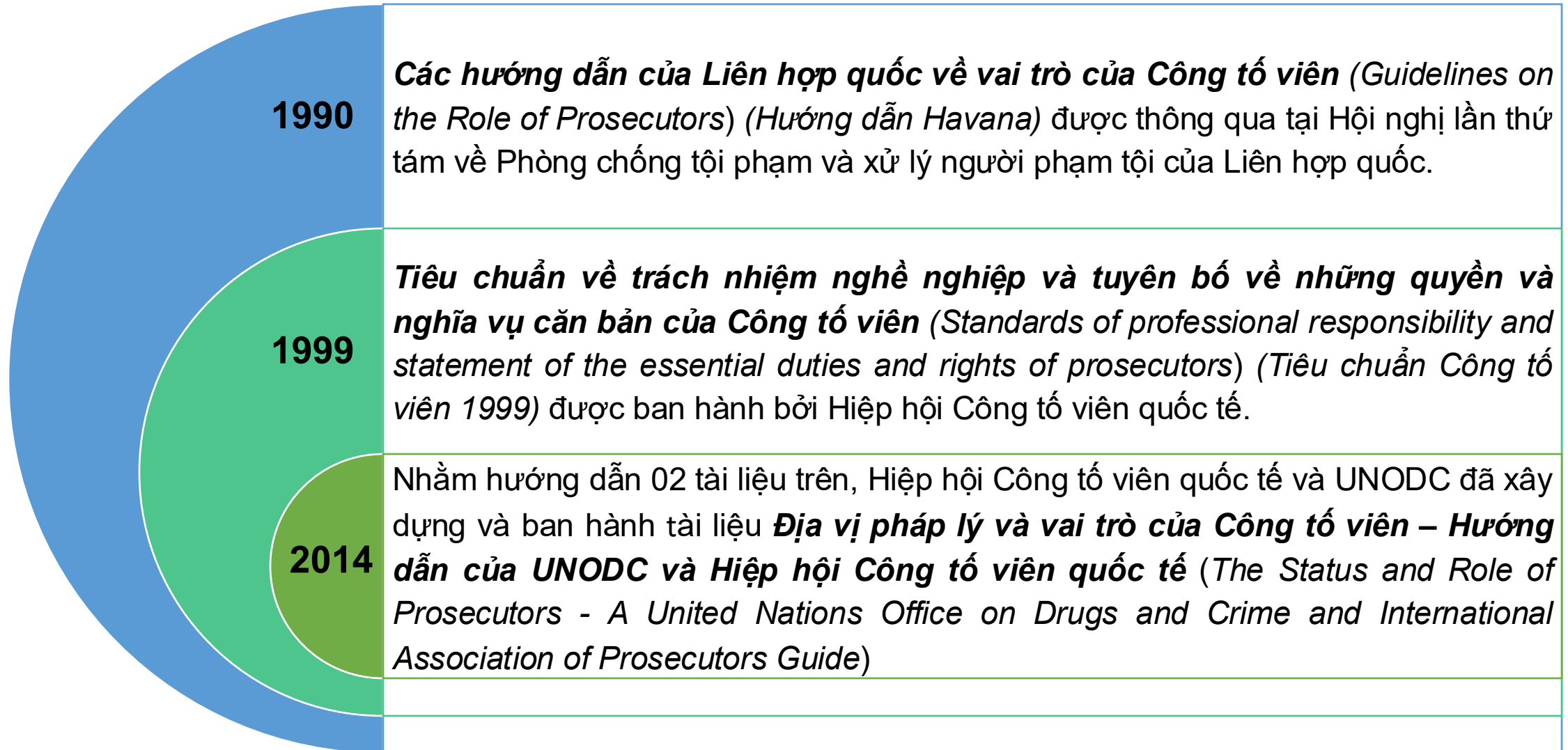
❑ Châu Mỹ

- **QTĐĐ tư pháp Ibero-Mỹ** (*Ibero-American Code of Judicial Ethics*) được thông qua bởi Hội nghị thượng đỉnh tư pháp Ibero-Mỹ có vai trò như một hướng dẫn tham khảo cho các chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp.
- Mặc dù không có tính áp dụng bắt buộc với các quốc gia thành viên, QTĐĐ đã có tác động đáng kể đến 23 quốc gia thành viên của Hội nghị thượng đỉnh tư pháp Ibero-Mỹ.
- QTĐĐ bao gồm 95 điều khoản, tập trung vào 02 nội dung chính là: (i) Các nguyên tắc đạo đức tư pháp; và (ii) Hoạt động của Hội đồng đạo đức tư pháp Ibero-Mỹ.
- QTĐĐ không có tài liệu hướng dẫn kèm theo.

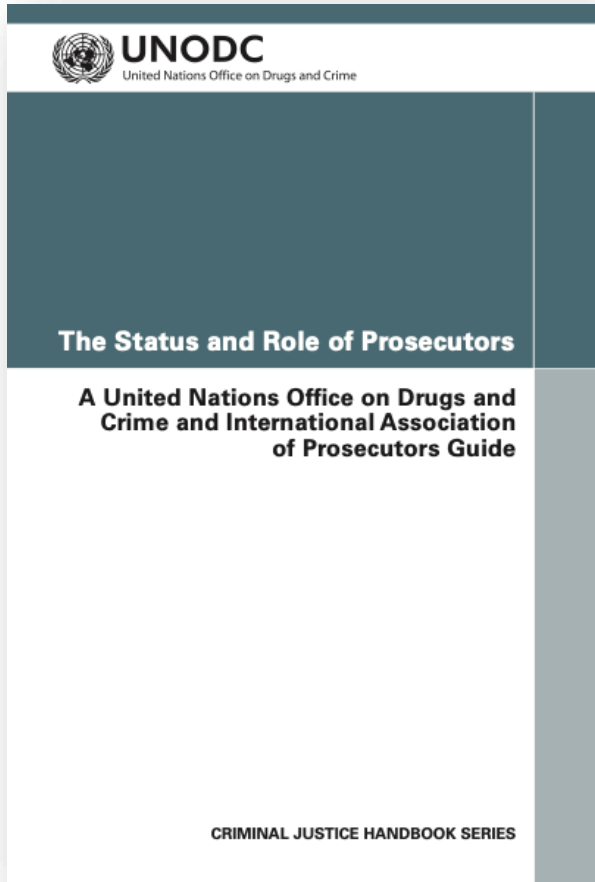

Ảnh chụp trang web đăng tải QTĐĐ tư pháp Ibero-Mỹ

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN KHÁC CỦA MỘT SỐ BỘ QTĐĐUX DÀNH CHO CÔNG TỔ VIÊN (1)

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN KHÁC CỦA MỘT SỐ BỘ QTĐĐUX DÀNH CHO CÔNG TỔ VIÊN (2)

Ảnh bìa ấn phẩm *Địa vị pháp lý và vai trò của Công tố viên* – Hướng dẫn của UNODC và Hiệp hội Công tố viên quốc tế

- Hướng dẫn của UNODC và Hiệp hội Công tố viên quốc tế gồm 02 phần chính:

Phần I – Địa vị pháp lý của Công tố viên

- Phân tích về một số phẩm chất đạo đức của Công tố viên;
- Hướng dẫn liên quan tới tổ chức công việc, trình độ chuyên môn, lựa chọn và đào tạo, các quyền và nghĩa vụ, trách nhiệm và kỷ luật Công tố viên.

Phần II – Vai trò của Công tố viên trong các vụ án hình sự

- Vai trò của Công tố viên trong quá trình tố tụng;
- Vai trò của Công tố viên trong quá trình tuyên án, phong toả và xử lý tài sản;
- Hướng dẫn về quan hệ với nạn nhân và nhân chứng, với các đối tượng dễ bị tổn thương, với truyền thông và công chúng, hợp tác quốc tế...

- Trong mỗi phần, tài liệu hướng dẫn trích dẫn lại các nội dung có liên quan tại Hướng dẫn Havana và Tiêu chuẩn Công tố viên 1999, đưa ra các phân tích, diễn giải cho các nội dung trích dẫn, bao gồm cả một số ví dụ, thực tiễn.

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN KHÁC CỦA MỘT SỐ BỘ QTĐĐUX DÀNH CHO LUẬT SƯ (1)

Nguyên tắc quốc tế về ứng xử của Luật sư (International Principles on Conduct for the Legal Profession) – Hiệp hội Luật sư Quốc tế (IBA)

- **Nội dung bình luận kèm theo bản Nguyên tắc** được cấu trúc theo đúng thứ tự của 10 nguyên tắc cơ bản trong bản Nguyên tắc.
- Nội dung bình luận về mỗi nguyên tắc bao gồm: (i) **Phần trích dẫn lại nguyên văn nguyên tắc**; (ii) **Phần giải thích chung** (Explanatory note) về các căn cứ, lý do xây dựng nguyên tắc cũng như cách hiểu, cách áp dụng nguyên tắc; và (iii) **Phần diễn giải áp dụng nguyên tắc trên phạm vi quốc tế** (International implications) đưa ra các phân tích về cách áp dụng của một số quốc gia trên thế giới về nội dung quy tắc, sự hợp tác quốc tế của Luật sư tại các quốc gia khác nhau, việc cung cấp dịch vụ qua biên giới, hay các lưu ý với các công ty luật đa quốc gia.
- Phần cuối của bản bình luận Nguyên tắc quốc tế về ứng xử của Luật sư **bao gồm các định nghĩa cho một số thuật ngữ được sử dụng trong tài liệu.**

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN KHÁC CỦA MỘT SỐ BỘ QTĐĐUX DÀNH CHO LUẬT SƯ (2)

Bộ Quy tắc Ứng xử của Luật sư châu Âu (Code of Conduct for European Lawyers)	Bộ Nguyên tắc mẫu về ứng xử nghề nghiệp của Hiệp hội Luật sư Hoa Kỳ (American Bar Association's Model Rules of Professional Conduct)
- Các bộ quy tắc này đều có nội dung bình luận được ban hành kèm theo ngay từ thời điểm ban hành. - Các nội dung bình luận kèm theo đều không có giá trị áp dụng bắt buộc hay áp đặt nghĩa vụ lên các đối tượng điều chỉnh. - Phần bình luận đều tập trung vào việc giải thích cơ sở, nguồn gốc, ý nghĩa, mục đích của nguyên tắc, minh họa các vấn đề mà nguyên tắc hướng tới điều chỉnh, cung cấp các hướng dẫn để việc áp dụng các nguyên tắc được thuận tiện và chính xác.	
Phần bình luận tách thành một phần riêng so với bộ quy tắc.	Phần bình luận gắn liền ngay sau mỗi nguyên tắc.

TỔNG HỢP KINH NGHIỆM CỦA MỘT SỐ TỔ CHỨC QUỐC TẾ VÀ KHU VỰC (1)

- Việc xây dựng các tài liệu hướng dẫn cho các bộ QTĐĐUX là **một thông lệ quốc tế khá phổ biến**.
- Hầu hết các bộ QTĐĐUX thuộc phạm vi phân tích đều có các tài liệu hướng dẫn riêng hoặc có phần/nội dung giải thích, hướng dẫn đi kèm.
- Phần lớn các bộ QTĐĐUX đều được soạn thảo theo hướng ngắn gọn, liệt kê nguyên tắc, việc xây dựng tài liệu hướng dẫn cho các bộ QTĐĐUX có ý nghĩa quan trọng, thúc đẩy sự tuân thủ các QTĐĐUX.

- Các tài liệu hướng dẫn có thể được **soạn thảo và ban hành vào cùng thời điểm soạn thảo bộ QTĐĐUX hoặc được soạn thảo và ban hành sau khi bộ QTĐĐUX đã được công bố**.
- Các tài liệu hướng dẫn có thể **bao gồm các nội dung hướng dẫn cho nhiều bộ QTĐĐUX và/hoặc các tài liệu có liên quan**, ví dụ như tài liệu Địa vị pháp lý và vai trò của Công tố viên – Hướng dẫn của UNODC và Hiệp hội Công tố viên quốc tế bao gồm nội dung hướng dẫn cho cả 02 tài liệu là Tiêu chuẩn Công tố viên 1999 và Hướng dẫn Havana.

- Các tài liệu hướng dẫn của các bộ QTĐĐUX **không có giá trị áp dụng bắt buộc**. Điều này là đương nhiên trong một số trường hợp khi chính bản thân các bộ QTĐĐUX cũng không có giá trị áp dụng bắt buộc (ví dụ: Bộ Nguyên tắc Bangalore hay Nguyên tắc quốc tế về ứng xử của Luật sư).
- Trong một số trường hợp khác khi bộ QTĐĐUX có tính áp dụng bắt buộc (như Bộ QTUX của Luật sư châu Âu) thì các tài liệu hướng dẫn cũng không có giá trị áp dụng bắt buộc.

TỔNG HỢP KINH NGHIỆM CỦA MỘT SỐ TỔ CHỨC QUỐC TẾ VÀ KHU VỰC (2)

- Các tài liệu hướng dẫn thường tập trung vào nội dung chính như phần giải thích cơ sở (bao gồm cả cơ sở pháp lý), lý do cho việc quy định các nguyên tắc, giải thích một số thuật ngữ, bình luận về việc áp dụng nguyên tắc trên thực tế, bao gồm cả việc trích dẫn các quyết định, bản án có liên quan, và đưa ra các ví dụ về hành vi nên thực hiện hoặc các hành vi cần tránh để bảo đảm sự tuân thủ nguyên tắc.
- Nội dung phần hướng dẫn/bình luận/nhận xét có thể được **cấu trúc ngay sau mỗi nguyên tắc, hoặc tách riêng thành một phần/một tài liệu độc lập.**

- Các tài liệu hướng dẫn thường **được ban hành bởi chính các tổ chức ban hành các bộ QTĐĐUX** để đảm bảo tính chính danh của tài liệu hướng dẫn, cũng như đảm bảo các nội dung hướng dẫn, bình luận, nhận xét phản ánh đúng ý chí của ban soạn thảo các bộ QTĐĐUX, không vượt quá phạm vi điều chỉnh của các bộ QTĐĐUX.
- Lưu ý rằng việc ban hành các tài liệu hướng dẫn cần được **xem xét trong mối quan hệ với việc thiết lập một cơ chế giải thích các bộ QTĐĐUX** một cách chính thức hoặc không chính thức tại các quốc gia.
- Hiện nay nhiều tổ chức quốc tế và khu vực đều khuyến nghị các quốc gia **thành lập một cơ quan/ủy ban về đạo đức để tư vấn về các vấn đề đạo đức nghề nghiệp.**

CHƯƠNG IV – KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ (1)

- Việt Nam **cần xây dựng các tài liệu hướng dẫn** cho các Bộ QTĐĐUX trong lĩnh vực **tư pháp**.
- Cụ thể, cần xây dựng các tài liệu hướng dẫn tương ứng cho các Bộ QTĐĐUX dành cho Thẩm phán, Kiểm sát viên và Luật sư.

- Việc xây dựng tài liệu hướng dẫn **đảm bảo thực thi thống nhất và có hiệu quả các Bộ QTĐĐUX**, giúp các tiêu chuẩn đạo đức trong lĩnh vực tư pháp của Việt Nam **tiệm cận hơn với các tiêu chuẩn và thực tiễn tốt quốc tế**.
- Các bản hướng dẫn này cũng là những **tài liệu quan trọng cho các cuộc tập huấn, đào tạo** các lớp đào tạo Thẩm phán, Kiểm sát viên và Luật sư.

- Việc **ban hành tài liệu hướng dẫn sau thời điểm ban hành các Bộ QTĐĐUX** cũng khá phổ biến theo phân phân tích về các kinh nghiệm quốc tế liên quan.
- Việc **ban hành một tài liệu hướng dẫn chung cho 02 bộ QTĐĐUX có cùng đối tượng điều chỉnh** (như trường hợp của 02 Bộ QTĐĐUX dành cho Kiểm sát viên ở Việt Nam) cũng đã có tiền lệ theo các phân tích về kinh nghiệm quốc tế trong phạm vi Báo cáo.

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ (2)

Tài liệu hướng dẫn cho QTĐĐUX **không nên có giá trị áp dụng bắt buộc** mà chỉ mang tính chất đúng như một tài liệu hướng dẫn, giải thích, bình luận cho các nguyên tắc.

Kinh nghiệm quốc tế cho thấy các bộ QTĐĐUX gốc có thể có giá trị áp dụng bắt buộc hay tùy nghi, các tài liệu hướng dẫn đều chỉ **có giá trị tham khảo, không thiết lập thêm các nghĩa vụ hay mang giá trị bắt buộc áp dụng.**

Các tài liệu hướng dẫn **có thể được phát triển, sửa đổi, bổ sung** qua các giai đoạn, trên cơ sở các hướng dẫn theo vụ việc, các tình huống thực tế mới, hay **cập nhật tương ứng với các thay đổi của Bộ QTĐĐUX** được hướng dẫn.

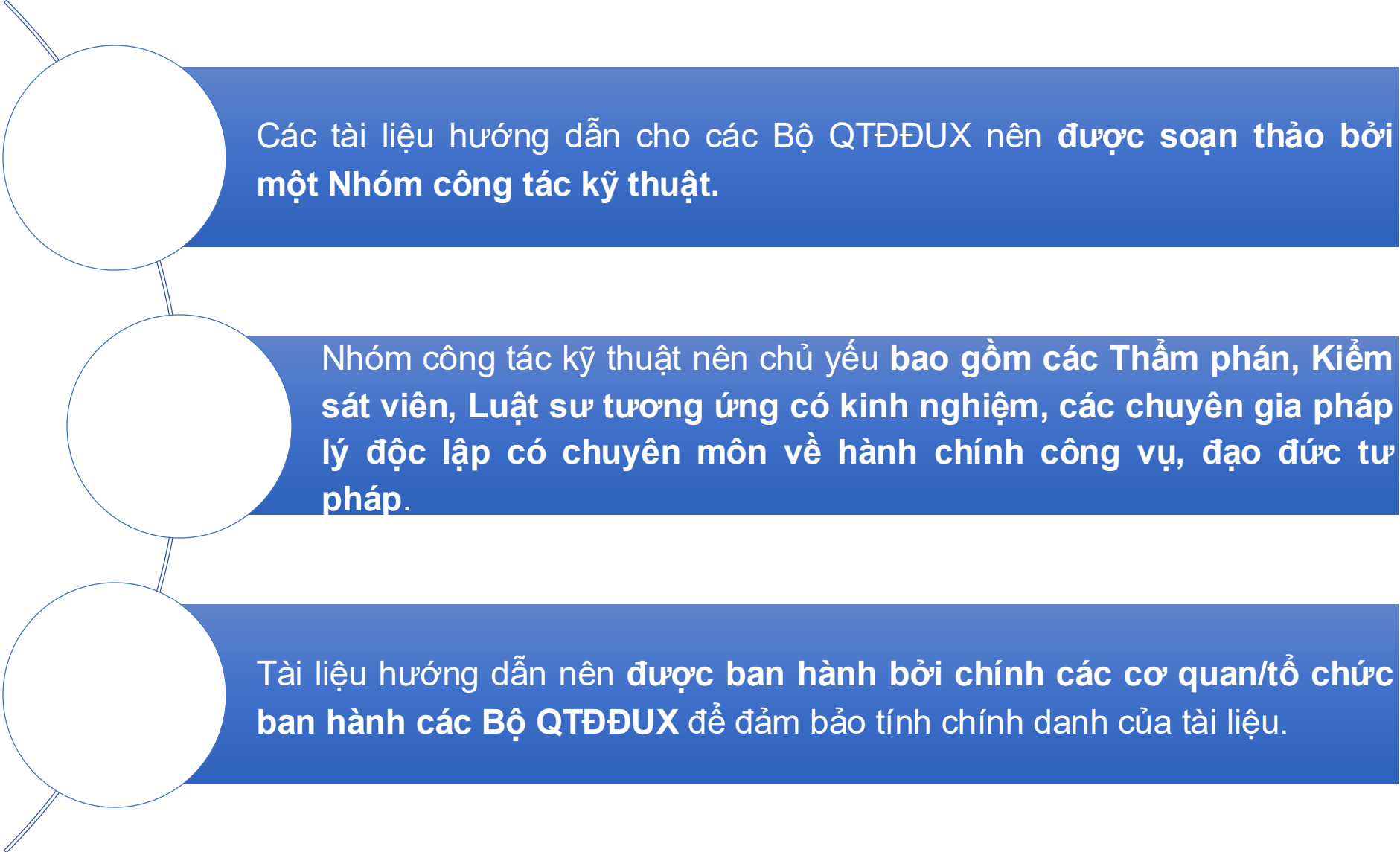
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ (3)

Kết cấu chính của tài liệu hướng dẫn nên bao gồm một số nội dung như sau:

- Giải thích về cơ sở ban hành nguyên tắc;
- Lý do, sự cần thiết, ý nghĩa của việc quy định và thực thi các nguyên tắc;
- Giải thích một số thuật ngữ được sử dụng trong các nguyên tắc;
- Bình luận về việc áp dụng nguyên tắc trên thực tế, bao gồm cả việc trích dẫn các quyết định, bản án có liên quan, đưa ra các ví dụ thực tế về hành vi nên thực hiện hoặc các hành vi cần tránh để bảo đảm sự tuân thủ nguyên tắc...

- ✓ Nhóm phụ trách soạn thảo nên thực hiện việc **thống kê, tổng hợp, phân tích về các bản án, quyết định xử lý các hành vi vi phạm, các thực tiễn tốt trong việc thực thi liên quan đến QTĐĐUX** của Thẩm phán, Kiểm sát viên và Luật sư để minh họa.
- ✓ Phần nội dung chính của **tài liệu hướng dẫn cho mỗi Bộ QTĐĐUX nên đi theo cấu trúc của từng Bộ QTĐĐUX.**
- ✓ Tài liệu nên **bao gồm một số phần khác** như giới thiệu chung về mục đích và quá trình xây dựng tài liệu, giới thiệu về các thành viên trong Nhóm công tác kỹ thuật phụ trách xây dựng tài liệu, hướng dẫn áp dụng tài liệu, hướng dẫn cho việc góp ý cho tài liệu, các phụ lục có liên quan.

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ (4)

Các tài liệu hướng dẫn cho các Bộ QTĐĐUX nên **được soạn thảo bởi một Nhóm công tác kỹ thuật.**

Nhóm công tác kỹ thuật nên chủ yếu **bao gồm các Thẩm phán, Kiểm sát viên, Luật sư tương ứng có kinh nghiệm, các chuyên gia pháp lý độc lập có chuyên môn về hành chính công vụ, đạo đức tư pháp.**

Tài liệu hướng dẫn nên **được ban hành bởi chính các cơ quan/tổ chức ban hành các Bộ QTĐĐUX** để đảm bảo tính chính danh của tài liệu.

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ (5)

Việc xây dựng tài liệu hướng dẫn **không tách rời với việc tập huấn và đào tạo về đạo đức tư pháp** cho Thẩm phán, Kiểm sát viên và Luật sư.

Tài liệu hướng dẫn là **nguồn tài liệu quan trọng và hữu ích cho việc tập huấn về đạo đức tư pháp, cũng như chương trình đào tạo** cho các Thẩm phán, Kiểm sát viên, Luật sư.

Một tài liệu hướng dẫn chất lượng tốt sẽ góp phần nâng cao chất lượng tập huấn về đạo đức, trên cơ sở kết hợp với phương pháp đào tạo dựa trên tình huống trong các giáo trình giảng dạy về đạo đức tư pháp

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ (6)

Việc **thành lập một Ủy ban đạo đức** cũng nên được cân nhắc như một **cơ chế giải thích chính thức nội dung của các bộ QTĐĐUX**.

- Các quan điểm/ý kiến tư vấn được đưa ra bởi Ủy ban đạo đức không có giá trị áp dụng bắt buộc nhưng có giá trị thuyết phục cao, và có thể được tổng hợp để làm tư liệu sửa đổi, bổ sung tài liệu hướng dẫn trong tương lai.
- Ủy ban đạo đức tại các quốc gia thường bao gồm cả các học giả, cựu Thẩm phán, Luật sư đã nghỉ hưu và các chuyên gia khác (bên cạnh các cán bộ đương chức, nếu có).

- Bên cạnh phương án trên, Việt Nam có thể **cân nhắc việc bổ sung chức năng “giải thích, hướng dẫn, tư vấn về việc thực thi các Bộ QTĐĐUX”** vào trong hoạt động của các cơ quan phụ trách việc thực hiện QTĐĐUX của Thẩm phán, Kiểm sát viên và Luật sư, và **cân nhắc thành lập các tiểu ban trực thuộc**.

- Việt Nam cũng có thể **nghiên cứu thiết lập các tổ chức nghề nghiệp** như Hiệp hội Thẩm phán, Hiệp hội Kiểm sát viên để thêm một kênh **hỗ trợ và theo dõi việc thực hiện các bộ QTĐĐUX**.

KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ (7)

ĐỀ XUẤT VỀ CẤU TRÚC VÀ DÀN Ý CHI TIẾT ĐỐI VỚI TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN CHO BỘ QTĐĐUX THẨM PHÁN 2018

I. Phần mở đầu

Giới thiệu chung về một số nội dung bao gồm:

- Tổng quan về sự cần thiết và tầm quan trọng của xây dựng một tài liệu hướng dẫn đối với việc thực thi có hiệu quả Bộ QTĐĐUX.
- Ý nghĩa của các QTĐĐUX đối với hoạt động tư pháp nói chung và với các Thẩm phán nói riêng.
- Giới thiệu chung về Bộ QTĐĐUX Thẩm phán 2018, chú trọng vào những thuận lợi và khó khăn trong quá trình triển khai áp dụng Bộ QTĐĐUX trong thực tiễn.
- Tóm tắt quá trình soạn thảo tài liệu hướng dẫn, giới thiệu về các thành viên tham gia vào Nhóm công tác kỹ thuật chịu trách nhiệm soạn thảo tài liệu hướng dẫn.
- Giải thích rõ về đặc tính “không có giá trị áp dụng bắt buộc” của tài liệu.
- Giới thiệu về cơ chế tham vấn chính thức/không chính thức (nếu có) trong trường hợp các Thẩm phán mong muốn có các tư vấn, hướng dẫn, giải đáp các tình huống đạo đức ứng xử cụ thể.
- Hướng dẫn sử dụng tài liệu hướng dẫn (cấu trúc phần giải thích mỗi quy định, hướng dẫn gửi góp ý cho việc hoàn thiện tài liệu hướng dẫn).

II. Phần nội dung chính

Phần này đi theo cấu trúc của Bộ QTĐĐUX Thẩm phán 2018 (theo từng Điều được quy định trong Bộ QTĐĐUX), trong phần hướng dẫn cho từng Điều sẽ bao gồm các nội dung:

- Phần trích dẫn lại nội dung nguyên văn tương ứng trong Bộ QTĐĐUX Thẩm phán 2018.
- Phần bình luận, giải thích: Phần này nêu lý do, sự cần thiết, ý nghĩa của việc quy định và thực thi các nguyên tắc; cơ sở ban hành nguyên tắc (bao gồm cả các cơ sở pháp lý trong hệ thống pháp luật Việt Nam và pháp luật quốc tế); giải thích một số thuật ngữ đặc trưng được sử dụng trong các nguyên tắc (nếu có); bình luận về việc áp dụng nguyên tắc trên thực tế, bao gồm cả việc trích dẫn các quyết định, bản án có liên quan, và đưa ra các ví dụ về hành vi nên thực hiện hoặc các hành vi cần tránh để bảo đảm sự tuân thủ nguyên tắc...
- Phần hiệu lực thực hiện của văn bản hướng dẫn.

III. Phụ lục

Phần này tổng hợp lại các văn bản/tài liệu đã được sử dụng làm tài liệu tham chiếu trong quá trình xây dựng tài liệu hướng dẫn, bao gồm các quy định pháp luật quốc tế và trong nước, các bộ QTĐĐUX được tham khảo, các bài viết/nghiên cứu của các chuyên gia, học giả, các bản án, quyết định được trích dẫn...

CẢM ƠN!

Mọi góp ý xin gửi về
quang@nhquang.com

05/2022